

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0226U000388

Державний реєстраційний номер: 0124U001595

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-01-2026

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Оцінювання впливу підриву Каховської ГЕС на просторовий стан агоресурсів південного регіону України за супутниковими даними

Початок етапу: 01.2024

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, буд. 12, м. Київ, 03143, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380445269221, 380445262338

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00024360

Місцезнаходження: вул. Михайла Омеляновича-Павленка, буд. 9, м. Київ, 01010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442801085

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.2 - прикладні дослідження і розробки

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6591060

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 1100.000

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Оцінювання впливу підриву Каховської ГЕС на просторовий стан агресурсів південного регіону України за супутниковими даними

Назва роботи англійською:

Assessment of the impact of the explosion of the Kakhovska HPP on the spatial state of agricultural resources in the southern region of Ukraine according to satellite data

Реферат українською:

Встановлено, що порушення зрошуваних систем через руйнацію Каховського водосховища підсилило негативні наслідки потепління клімату, зокрема зросли довгострокові ризики аридизації клімату для сільського господарства регіону. Зонами з найвищою частотою прояву посушливих явищ стала майже уся територія Херсонської області та південна прибережна частина Запорізької області. Території вздовж русла р. Дніпра у Херсонській області та центральна частина Запорізької області за раніш існуючого зрошення в системі Каховського водосховища мали низьку частоту прояву посушливих явищ. Однак нині саме ця територія зазнає негативного впливу внаслідок порушення іригаційних систем. Руйнація зрошення призвела до погіршення стану рослинності, за індексом NDVI. Середні за вегетацію значення NDVI на території Херсонської області зменшилися на 20–30 %, а в окремі роки у два рази, що свідчить про суттєве скорочення рослинної біомаси. У Запорізькій області падіння цього показника становило дещо менше – 15–20 %, а у Дніпропетровській – до 10 %. За індексом NDWI встановлено гідрологічні зміни стану рослинності. На території Херсонської області середні значення NDWI після червня 2023 року зменшилися більш ніж удвічі, що свідчить про значне зменшення вмісту вологи у рослинах та критичний рівень водного дефіциту. У Запорізькій області зниження NDWI становило 15–20 %, а у Дніпропетровській значення індексу залишались стабільними, тобто без негативних змін. На контрольній території – у біосферному заповіднику “Асканія Нова” – спостерігалось помірне зменшення NDWI, що ймовірно пов'язано з регіональним кліматичним потеплінням. В цілому в результаті потепління клімату та відсутності зрошення спостерігається у часі зменшення запасів вологи в метровому шарі ґрунту, що погіршує адаптаційну здатність рослинності і в цілому агроєкосистем до температурних стресів протягом вегетаційного періоду.

Реферат англійською:

It has been established that the disruption of irrigation systems due to the destruction of the Kakhovka Reservoir has intensified the negative consequences of climate warming, particularly increasing long-term risks of climate aridization for the region's agriculture. Almost the entire territory of Kherson Oblast and the southern coastal part of Zaporizhzhia Oblast have become zones with the highest frequency of drought phenomena. The territories along the Dnipro River in Kherson Oblast and the central part of Zaporizhzhia Oblast, which previously had irrigation from the Kakhovka Reservoir system, experienced low frequency of drought phenomena. However, this territory is now experiencing negative impacts due to the disruption of irrigation systems. The destruction of irrigation has led to deterioration of vegetation conditions, as measured by the NDVI index. Average NDVI values during the growing season in Kherson Oblast decreased by 20–30%, and in some years by half, indicating a significant reduction in plant biomass. In Zaporizhzhia Oblast, the decline of this indicator was somewhat less – 15–20%, and in Dnipropetrovsk Oblast – up to 10%. The NDWI index revealed hydrological changes in vegetation conditions. In Kherson Oblast, average NDWI values after June 2023 decreased by more than half, indicating a significant reduction in plant moisture content and a critical level of water deficit. In Zaporizhzhia Oblast, the NDWI decline was 15–20%, while in Dnipropetrovsk Oblast the index values remained stable, meaning without negative changes. In the control territory – the “Askania-Nova” Biosphere Reserve – a moderate decrease in NDWI was observed, likely related to regional climate warming. Overall, as a result of climate warming and the absence of

irrigation, a temporal decrease in moisture reserves in the one-meter soil layer is observed, which reduces the adaptive capacity of vegetation and agro-ecosystems as a whole to temperature stresses during the growing season.

Індекс УДК: 63:504, 63:504, 63.504

Коди тематичних рубрик: 68.01.94

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Тараріко Олександр Григорович

Науковий ступінь: д.с.-г.н.

Вчене звання: професор, акад.

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Оцінювання впливу підриву Каховської ГЕС на просторовий стан агоресурсів південного регіону України за супутниковими даними. Аналітична записка

Назва НТП англійською: Satellite-Based Assessment of the Kakhovka Dam Destruction Impact on the Spatial State of Agricultural Resources in Southern Ukraine. Analytical Report

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Аналітичні матеріали

Галузь застосування: А 01.12.0

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Аналітичну записку підготовлено в рамках виконання ПНД НААН 07 «Агрокосмос» - завдання 07.00.01.06.П 07.00.01.06 П «Оцінювання впливу підриву Каховської ГЕС на просторовий стан агоресурсів південного регіону України за супутниковими даними» (№ ДР 0124U001545). За супутниковими джерелами інформації проаналізовано просторово-часові зміни стану агоресурсів південного регіону України внаслідок руйнування Каховської ГЕС. Визначено масштаби втрати зрошувальної інфраструктури. Виконано комплексний аналіз агрокліматичних умов, стану рослинності за період 1982–2025 років. Виявлено критичні зміни у Херсонській області, помірні зміни у Запорізькій та відносно стабільність у Дніпропетровській областях. Методичні підходи можуть бути використані в системі адаптації аграрного виробництва до втрати зрошення та кліматичних змін. Матеріал рекомендовано органам державної влади, фахівцям аграрного сектору, науковцям, аспірантам і студентам екологічного та географічного профілю

Соціально-економічна спрямованість НТП: Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля: Ключовий екологічний ефект пов'язаний із встановленням масштабів втрати зрошувальної інфраструктури: отримані оцінки створюють підґрунтя для переходу до водоощадних технологій (оптимізація поливів, пріоритизація культур, зонування за водним дефіцитом), що потенційно знижує антропогенний тиск на водні ресурси та запобігає вторинним негативним явищам у ґрунтах (засолення, переувільнення, дефляція, втрата гумусу) в умовах аридизації. Завдяки супутниковим даним розробка також підтримує контроль екосистемних наслідків: зміни структури рослинності, ризики пилових бур, скорочення природних біотопів, фрагментацію ландшафтів і пов'язані з цим втрати біорізноманіття. Важливо, що методичні підходи спрямовані не на збільшення техногенного навантаження, а на адаптацію агровиробництва до втрати зрошення та кліматичних змін, тобто на зниження екологічних ризиків у середньо- та довгостроковій перспективі.

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу:

Закінчення етапу:

Споживачі продукції:

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

ІХ. Бібліографічний опис

Васільєв Д.П., Ільєнко Т.В. Моніторинг процесів опустелювання за супутниковими даними: досвід та перспективи. Агроекологічний журнал. 2024. №3 С. 82–93. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.3.2024.311183>

Тараріко О.Г., Дем'янюк О.С., Ільєнко Т.В., Солоха М.О., Лиховид П.В. Супутниковий інформаційний ресурс – сучасний потенціал для вирішення екологічних проблем агросфери України. Збалансоване природокористування. 2025. №1. С.55–71. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.1.2025.328357>

Тараріко О.Г., Ільєнко Т. В., Васільєв Д.П. ВИМОГИ ДО СУПУТНИКОВИХ ДАНИХ В СИСТЕМІ ГЕОПРОСТОРОВОВОГО АГРОЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ. Вісник аграрної науки. 2025. № 12

Ільєнко Т.В. Шерстюк Д.М. Виявлення наслідків впливу змін клімату на довкілля за дистанційними даними. Агроекологічний журнал. 2025. №3

Тараріко, О.Г., Дем'янюк, О.С., Ільєнко, Т.В., Солоха, М.О., Лиховид, П.В. (2025). Супутниковий інформаційний ресурс – сучасний потенціал для вирішення екологічних проблем агросфери України. Збалансоване природокористування, 1, 55–71.

Шерстюк Д.М., Ільєнко Т.В. (2024). Пошкодження екологічного середовища внаслідок воєнних дій та шляхи його відновлення Природа в окупації – 10 років російської військової агресії проти довкілля. Перспективи відновлення природоохоронних територій України: збірка матеріалів Всеукраїнської науково практичної конференції (м. Хмельницький, 28-29 березня 2024 р.) – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2024. С.54-57.

Васільєв Д.П., Ільєнко Т.В. Використання дистанційного зондування землі для моніторингу деградації ґрунтів та забруднення водойм: проблеми та шляхи подолання. Збірник тез XII Міжнародної науково-практичної конференції «Вода для миру», 21 березня 2024 р. м. Київ. С.207–209 <https://doi.org/10.31073/mivg2024>

Шерстюк Денис, Ільєнко Тетяна. Моніторинг зменшення природного середовища існування для живих організмів внаслідок військових дій. С.221-222. Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві. Матеріали Міжнародної науко-практичної конференції. Частина 1. (Україна, Київ, 4–5 липня 2024 р.). Київ. 2024. <https://doi.org/10.33730/978-617-8368-39-5>

Boychenko, S., Karamushka, V., Kuchma, T., & Nazarova, O. (2024). Military actions and climate change as drivers of wildfires in northern regions of Ukraine in 2022–2023. Подано до конференції “EcoTech 2024: The Technion's International Conference on Research Universities as Hubs for Eco-Systems”, 2–5 грудня 2024, Хайфа, Ізраїль.

Ільєнко Т.В. Застосування ГІС/ДЗЗ технологій для оцінювання наслідків руйнування Каховської ГЕС на стан агроресурсів. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Впровадження геоінформаційних технологій на практиці», м. Одеса, 06 березня 2025 року. Одеса: ІКОСГ НААН, 2025. С. 77–80.

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Дребот Оксана Іванівна

д. е. н., 08.00.06

Перелік осіб-виконавців

Ільєнко Тетяна Володимирівна

(к.с.-г.н.)

Адамчук-Чала Надія Іванівна

(д. б. н., старший науковий співробітник, 03.00.16)

Білокінь Олена Анатоліївна

Васільєв Дмитро Петрович

Дем'янюк Олена Сергіївна

(д.с.-г.н., професор, член-кор., 03.00.16)

Кучма Тетяна Леонідівна

(к. с.-г. н., 03.00.16)

Тараріко Олександр Григорович

(д.с.-г.н., професор, 06.01.01)

Відповідальний за підготовку облікових документів

Тимошенко Людмила Михайлівна

Телефон

+380675073948

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна